

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 46.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 16. november 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarnastøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Fiskasølan.

Skulu vit framvegis lata fiskasølu okkara liggja í planloysi, upploysing, dreivandi um feturnar á sær sjálvum?

Ellar skulu vit nú læra av royndum og bróta við gamalt óskil, gamlan ómagaskap og leggja fiskasøluna og arbeiðið fyri marknaðum í eitt gott skil, fast lag og ein mál-vísan plán?

Føroya lögting er komið saman til eykasetu. Tað er ikki minni enn fiskasølan, høvuðsinnihaldið her á landi, ið er orsøkin. Vit kunna ikki selja, rópa okkara fiskakeyparar. Tú mást hjálpa okkum, Føroya lögting — og summir siga, at Føroya lögting hefur við teirri lóg, tað viðtók í seinastu setu, spent bein fyri fiskasøluna.

Til tað seinasta svarar Føroya lögtingi, at tað passar ikki, tí lógin gjørdi einans tað, at amtmáðurin og vinnuevndin fingu heimild til at ansa eftir, at teir ymsu eksportørarnir komu at standa lógarrettindadøir til kvótanna (innflutningarloyvi til Spania) í forhold til fiskanøgðina, ið teir liggja við.

Hetta er rætt.

Er nøkrum eksportøri gingið ov nær, hava teir menn, ið sita í vinnuevndini andsvárið. Men hetta má viðkomandi máður

kunna dokumentera — og so — um teir gera tað, eiga teir at fáa fullar sómdir.

Adrir siga, at innførsan av íslenskum fiski hefur alla skyldina — innflutt er um 4000 tons.

Tað er sagt, at meðan rætturin situr, eiga atfinningararnar at tagna. Tingið er líka komið saman, og fiskasølumálið er til viðgerðar. Alment liggur einki frammi viðvíkjandi hvar partarnir, tingið og reiðararnir, hava í hyggju at gera.

Vit skulu so stalt bíða við at koma gjøllari inn á málið. Men vit kunnu tó ikki halda okkum frá at siga,

at okkum kemst landið liggja soleiðis, at vit megu burtur úr planloysinum við okkara fiskasølu.

Fiskasølan má leggjast í fastar hendur, hendur við makt og áreði til at handla.

Er nakar annar vegur enn,

at Føroya lögting yvirtekur fiskasøluna og setur ekspertar til at skipa fyri henni og arbeiðinum fyri at vinna nýggjar marknaðir?

Hin planleysa og alt oyðileggjandi dreivan um beinini hvør á øðrum av teirri núverandi afturhaldsskipan í landastýri og forrættning-verð má rýmast, og menn megu inn á socialistiskar leiðir, um ikki alt skal fara fyri bakka!

A Føroya lögtingi í ólavsekutingssetuni 1935.

Studningur til granskan av fiskamarknaðum.

A. Samuelsen.

Máðurin, ið sókti um studning, var J. Kr. Johannessen. Hann hevði sýnt góða interessu fyri fiskasøluni. Dømi um tað var hansara uppskot um centralisering av okkara fiskasølu. Men

hann helt hansara uppskot vera ov víttgandi. Hann talaði um kontingenteringina, og helt hann, at hann var beingin fyri, at neyðin í søluni kom at tvinga Føroyingar inn á centraliseringina. Hann mælti til at styðja mannin.

P. M. Dam:

Okkara fiskasøla má umleggjast. Uttanum tað sleppa vit ikki. Tað núverandi planleysa skil gongur ikki. Hvor dreivar um annan — ómagin og kanska óvitingurin við kann taka beinini undan hinum dugiliga skilamanninum við at disponera undir hótlan frá teim «stóru». Her má ein skipan fáast, ið forðar fyri hesum veikleika. Landið má taka sær um reiggj. Landið má leggja rygg til og taka andsvárið fyri fiskasøluni. Tingmennirnir kunna sjálvandi ikki sjálvir spæla handilsmenn. Nei! Men tingið má skipa fyri og hava andsvárið av, at ekspertar hava fiskasølumálið í sínum hondum og greiða tað við landsins, heildarinnar interessum fyri eygu. Vit liggja sum eftirbátur, ikki bert í sjálvari fiskasøluni til Spania, men vit liggja eisini sum eftirbátur í arbeiðinum fyri at veita okkum marknaðir. Her hefur hitt núverandi forrættningsslag ikki minst »Undladelssyndere» á baki. Tað hefur einki gjørt.

Fram eftir fummum, uttan fyrirlit — tað er eyðkennið. Og her torvar tí ikki minst, at landið, lögtingið og statur, tekur sær um reiggj og setur hetta evnaleyta skilið út av spælinum, frá andsvarinum. Lögting og statur megu seta menn til arbeiðis í ymsum londum fyri at leita eftir nýggjum marknaðum. Her hefur okkara góða afturhald aftur seg ov leingi. Nú krevur, sum seinasti talari segði, neyðin menn at ganga inn á nýggjar leiðir.

Máðurin, ið talan er um, hefur gjørt eitt uppskot um centralisering. Vit skylda honum tólk fyri tað. Centraliseringsleiðin er absolut tann beina. Hann ætlar sær nú út at kanna marknaðarviðurskiftini. Eg vil mæla til, at hann verður styðjaður.

Patursson segði seg ikki at kenna mannin. Tað var ikki fyrsta ferð, at máður fekk studning at fara út. Menn kendu Poul Niclasen, men ikki henda mannin. Tað var tí rimiligt, at tingmenn fyrst talaðu við Poul Niclasen og kanska eisini við Magnus Skæling, ið eisini hevði verið úti. Tað beinasta var at fáa fastar konsulentar.

A. Samuelsen helt, at ráðini vóru ikki góð. Handilsstandurin mátti eisini vera við at betala.

Patursson kundt ikki hugsa sær, at handelsstandurin skuldi kosta konsulentarnar.

Í havsneyð.

Motorbáturin „Eivind“ fekk motorskaða á Glyvursnesi í skýmingini týsdagin og var við at fara á land. Vissum motorpassarin ikki í lötuni visti hvar feilurin var, og um hann ikki gjørdi tað bragd til í øllum vandanum at gera eina bráðfengis ábót á skaðan — so fórust óivað 6 mannaliv.

Motorbáturin »Eivind» var týsdagin í Skopun við posti og ferðafólki.

Veðrið var ringt við stormi og vánaligum sjógv.

Við sjálvt Glyvursnes á ferðini aftur til Havnina gekk motorurin fyri. Tveir boltar, ið halda trekkstongini brotnaðu — skráan gekk for-bakk, og motorurin stredgði. — Fyri ikki at tarnast ov mikið av stormi og vindinum var báturin hildin so nær landi sum gjørligt —.

Motorurin stredgði, og var hin stórsti fari fyri at renna á land. Tað var so ókyrt, at um báturin fór á land, var eingin møguleiki fyri at sleppa við lívinum.

Stórseglið varð í størsta skundi sett á. Men tað fór í lepar í lötuni, sum tað var upp komið.

Bátsformaðurin Zacharis Hansen orðnaði tá at lata akkerini falla — tá var báturin so nær blámanum, at teir kundu ikki stinga meir enn 20 favnar út av ketunum. Deyðin var í hondunum — men mennirnir vóru merkliga róligir. Z. Hansen læt seg úr oljuleiðunum fyri betri at kunna arbeiða og vera til reiðar fyri møguleika at kunna bjarga sær.

Hann var klárur yvir, at feilurin var har afturi við akslin. Afturlastin var tomd í skundi. Hann fór niður í hana, og tað eydnaðist við einum eikiklossa at fáa trekkstongina so mikið fasta, at maskinan kundi arbeiða fram yvir við skráuni.

Hetta var í evstu stund. Báturin hevði tá drigið akkerini so langt, at ivi var í, um hann tók botn — tað breyt telt undan hekkuni, tá ið motorurin fór í gongd aftur. Báðum ketunum máttu teir sleppa — maskinan varð tilklopað fast, tað var ikki talan um at kunna regulera motorin og hála akkerið upp. — Teir vóru ikki klárir yvir, hvussu leingi motorurin fór at ganga — tað ráddi tí um at koma út frá landi og norður um Nesið sum skjótast.

Tíbetur helt reparasjonin, sum Z. Hansen hevði gjørt í bráðskundi.

Við fukkuni og tí lamna motorinum lorrðu teir norður á Havnina.

Z. Hansen, ið vit talaðu við, helt, at hann aldri hevði verið í lífikum vanda og so nær deyðanum á sjónum.

Gamalur fiskimaður, ið var við sum ferðamaður segði: »Eg havi verið í nógvum ringum á sjónum, men aldri so nær deyðanum. Eg legði einki í at lata meg úr klæðunum, so vissur var eg í, at mín síðsta lota var komin. Her hendi eitt av teim mongu brøðrum, ið sjómenn okkara útina — uttan at reyp leikar um landið av tí.

Heiðursprógvið verða ofta givin fyri minni.

Assurancin og Carnegie-fondurin skyldar her at premia eitt mándomsbragd, ið bjargaði 6 mannalivum og bátinum.

Ein skinnheilag „Valgforvrængning“ „Dimmalætting“ar.

„P. M. Dam og Sandheden.“

»Dimmalætting« av 9. november — beint frammanundan valginum — tekur sær eina harmdarrandi sannleiksmasku uppá og lyftir sín prædikufingur móti P. M. Dam, ið skal siga ósatt, »at Lagtinget har afvist en Paa-visning fra ham om, at den færøske Kutterflaades Tilstand er ukomplet og i daarlig Forfatning

med Ordene: Løse Paastaaelse». Og blaðið heldur áfram í sínum skinnheilagheit: »P. M. Dam ved selv, at dette er en ganske urigtig Fremstilling af denne Sag. Hans Paavisning bygget over Oplysninger fra »Fiskere« — hvi seta Fiskere i aførsletekn? — blev loyalt af Lagtinget forelagt Skiibtilsynet, der hævder at Til-